

פרוטוקול מס' 5/ב

מישיבת ועדה הכספית, שהתקיימה
ביום ג', ל' בחשוון תשי"ג (18.11.52)
בשעה 08.30

נוכחים:

י. גורי - היו"ר	ז. סוזאין
ח. אריאב	מ. טנה
י. אפרתי	י. פורדר
י. בדר	א. איזלינג
א.מ. גניחובסקי	מ. קלמר
ש. דיין	י. רוקח
א. הרצפלד	ז. שפר
ק. לוז	

מזכירים:

שר האוצר ל. אשכול
שר המשפטים ח. כהן

ד"ר א. ברגמן	-	הממונה על הכנסות המדינה
ד"ר ציטרון	-	מטעם משרד המסחר והתעשייה
ד"ר קיטרון	-	מטעם משרד המשפטים
מר זגגי	-	המשנה למנהל של משרד האוצר
מר ספיבק	-	מטעם האוצר
מר בזק	-	מזכיר הועדה

סדר-היום:

א	שאלות ותשובות
ב	השימוש בעודפי התקציב, במסגרת התקציב - לפי
ג	העברות מטעיק לסעיק
ד	בחירוק ועדות משנה
ה	אישור או מכס ובלו
ו	חלוקת הרזרבה
ז	בעית ההשמל בירושלים

היו"ר י. גורי:

אני פותח את הישיבה.

שאלות ותשובות (א)

היו"ר י. גורי:

שלחתי מכתב למר לנדאו, הממונה על הארנונה, ובו ערכתי את השאלות שנשאלו ע"י חברי הועדה בכמה מהשיבות הקודמות. אקרא לפניכם כעת את התשובות לשאלות האלה:

לשאלתו של מר לוז על הכלים לשימוש עצמי ביתי הפטורים בדרך כלל ממס, והטענות מס במשקים קבוציים:

ביתם לכלים וציוד - במידה שאינכם משמשים לעסק, ז.א. למשק התקלאות, לא תל עליהם תשלום הארנונה. אולם במקרה שהמשק מבצע הזמנות ע"י אפיה, כביסה וכד', אזי תל על מכשירים וכלים אלה השלום הארנונה. בשאלון הארנונה יש לציין, איפוא, שסוג הכלים המסומן, אינו משמש אלא לצורך חברי המשק בלבד, או משמש גם לגופים או פרטים שאינם חברים של משק הקבוצים הנידון.

לשאלת חבר ועדת הכספים, מר א. ציזלינג:

תקנה 6 מתקנות הארנונה לתשלום פצויים (קובץ התקנות מס' 256 מיום 3.4.52) קובעת ש"תעודה משר הבטחון, או מאת מי שנתמך על ידו לענין זה, המעידה שנכס פלוני ניוזק, חשמש ראייה לכאורה על עובדה זו". משרד הבטחון קבע נוהל מסוים, שלפיו הוא יכול להוציא את התעודה הנדרשת כנ"ל. כנראה שמשרד הבטחון תובע הוכחות של המשטרה, במידה שהצבא אינו מסוגל לאשר את הפעולה, כפעולה מסתננים.

לשאלת חבר ועדת הכספים, מר י. רוקח:

לשאלה הנ"ל, הינני מצטט את תשובתו של שר האוצר בנידון, במכתבו מס. 14246-1/16/10/27 מיום 11 באוגוסט 1952 אל מר י. רוקח. ".....לפי הוק הארנונה לפצוי נזקי מלחמה, המונח "עסק" פירושו כל עיסוק לשם הפקת הכנסה. מפעלי המים של הרשויות המקומיות נכנסים למסגרת של המושג הנ"ל של "עסק", ולפיכך אין אפשרות לשחרר אותם מתשלום ארנונה. מפעלי המים שקיימים במוסדות הם המוכרים מים ללקוחות לשם הפקת הכנסה לרווח כגון: ועד הדר הכרמל, מפעל המים בהרצליה, "מקורות", וכו'. אם לשחרר את הרשויות המקומיות בתשלום זה, יצטרכו לשחרר גם מפעלים דומים שאינם שייכים לרשות מקומית, אבל ממלאים אותו תפקיד.

תשלום עבור מים אינו בגדר מס, אלא זהו מקור הכנס ורווח בצידו. מצד שני, מכוני המים ורשת המים בכללה הם נקודות חורפה בזמן מלחמה או בפעולות איבה של מסתננים, ואסור לסכן נכסים אלה ולהשאירם בלי ביטוח....."

לשאלת חבר ועדת הכספים, מר א. ציזלינג:

רק ב-19.6.52 פורסמה ב"רשומות" (קובץ התקנות), רשימת ועדות הערעורים וכל העבודה שנעשתה עד ל-30 בספטמבר החבססה על מ"מ עם בעלי נכסים, שהסכימו לקבל את החלטתי מבלי להזדקק לוועדות הערעורים. אם כי אין לומר שהיתה השהיה בטיפול, יש להבין שבמנגנון מצומצם אין לפתור תיקים רבים בזמן קצר כל כך. על כל פנים, הטיפול הוא מהיר במקרים שישנן הוכחות כל שהן, אולם, אין המצב במובן זה מניח את הדעת.

אינני יכול לקבוע את תאריך השלמת העבודה. הטיפול נמשך בבח אחת בתיקים רבים ככל האפשר. ביחד עם זאת, עלי לציין שמספר תפקים נוסף מתחיל לזרום לתביעות פצויים "מפעולות איבה אחרות" (מסתננים), כך שאין לקבוע תאריך לסיום הפעולה, כפי שעשינו ביחס לתשלום ההענקת. בכל אופן, כל מאמץ נעשה להתקדם בפתרון הבעיה הזאת.

היו"ר י. גורי:

לחברים שהתעוררו אצלם שאלות נוספות בקשר לתשובות אלה, אני מציע לעוררן מחר, כשישתתף בישיבה שר האוצר, ואולי גם יקבלו תשובות באותה ישיבה. אנו עוברים למעוף הבא - השימוש בירדפי התקציב.

ב) השימוש בעודפי התקציב

היו"ר י. גורי: הזמנו הנה את שר המשפטים, כדי שיחווה את דעתו, מבחינה משפטית, בקשר לשימוש בעודפי התקציב.

שר המשפטים ח. כהן: השאלה היא, אם האישור ע"י ועדת הכספים לשימוש שר האוצר בעודפי התקציב, לפי סעיף 7(ב) של חוק התקציב יכול לבוא גם לאחר המעשה, או אם הוא צריך לבוא לפני המעשה. אם כן, כלל גדול הוא בתורת המשפט בכלל ובתורת החוזים בפרט, שאם מישהו מוסמך, בין אם ע"י החוק ובין אם ע"י חוזה, להסמיך או לעשות דבר, כי אז דין ההסמכה מראש כדין ההסמכה למפרע. אדם אשר עושה איזה שהוא דבר הטעון מראש מינוי או הסמכה, או הטעון אישור, הרי בין האישור שבא מראש לבין זה שבא למפרע, אין מבחינה משפטית ולא כלום.

כמובן שהפעולה שהוא עושה, והטעונה אישור, אינה בעלת חוקף כל עוד האישור לא בא. אבל ברגע שהאישור בא, אם גם לאחר המעשה, הרי הדבר נרפא.

אינני חושב שיש צורך לנמק את הדבר הזה גם מבחינה הגיונית, על כל פנים, הכלל המשפטי הזה אינו מחוסר גם הגיון. אם אדם יכול או צריך לתת את ההסמכה לפני המעשה, על אחת כמה וכמה שהוא יכול, אם הוא רוצה בכך, לתת את האישור למעשה גם אחרי שנעשה, אם כי בלא הסמכה. אני חושב שהכלל הגדול הזה חל גם על המקרה המיוחד הזה, ושר האוצר רשאי להחיר את השימוש באותו העודף תוך 3 חדשים מתום שנת הכספים, באישור ועדת הכספים, אם בא ~~המשפט~~ לפני ההיתר או אחריו, ובלבד שהו בא. כל זמן שהוא אינו בא, כמובן ההיתר של שר האוצר להשתמש באותו העודף, איננו שלם.

היו"ר י. גורי: דומני שהפירוש הזה נוטל מהגיונה של התקנה, במידה שהדבר הזה נוגע לוועדת הכספים. ועדת הכספים רשאית לאשר או לא לאשר. אם ועדת הכספים לא תאשר את הפעולה, מה תהיה התוצאה? נניח שהוצאו כבר כמה מאות אלפי ל"י וועדת הכספים אינה מתירה זאת. אם ישנה אפשרות לבטל את הפעולה, צרי המטרה הוועדה; אבל אם אין אפשרות כזאת, הרי זה נוטל מהגיון התקנה, לגבי התפקיד שהוטל על ועדת הכספים.

א. ציזלינג: מקור הסמכות היא במקרה זה הכנסת, ואני מבין שהיא יכולה לאשר משהו גם לאחר המעשה, אבל סמכותה של ועדת הכספים לפעול ככנסת בשטח זה היא זמנית בלבד, ובתום הזמן הזה פוקעת גם סמכותה.

י. רוקח: אם נקבע כבר זמן, צריכה כל הפרוצדורה להיגמר תוך אותו הזמן, כי אחרת זה יכול ליצור תקדים מסוכן.

ז. שפר: אם נקבל את ההסבר של שר המשפטים, חייבת להישאל השאלה: לשם מה נקבע הזמן של שלושה חדשים?

שר המשפטים ח. כהן: בחוק לא כתוב שאישור ועדת הכספים צריך להינתן תוך שלושה חדשים וכן לא כתוב שאישור הוועדה צריך להיות אישור מוקדם או אישור מראש. כתוב כאן רק כי ~~האישור~~ השימוש בכספים צריך להיעשות תוך שלושה חדשים. לא כתוב אפילו ששר האוצר צריך לתת את היתר תוך שלושה חדשים, גם הוא יכול לעשות זאת אח"כ, אולם השימוש בכסף חייב להיעשות תוך הזמן הקצוב הזה.

א. ציזלינג: אני עדיין מטיל ספק בדבר זה, ודורש את תיקונו של הדבר.

היו"ר י. גורי: אני מציע שלאחר ששמענו את חוות דעתו של שר המשפטים בענין זה, נעבור לדיון המעשי על השימוש בעדפים. אני מוסיף ואומר, שבדיוננו על התקציב הבא, נהיה חייבים להבהיר את הענין הזה המעורפל למדי בחוק זה.

י. בדר:

אני מודיע שאינני מעוניין בדיון המשפטי שהיה כאן, דעתי קיימת ועומדת בעניין זה, ואני אעשה כל מה שאוכל בכדי למנוע התפרקות נוספת של מסגרת התקציב.

היו"ר י. בדר:

את הסעיפים הראשונים נדחה עד לבואו של שר האוצר. אני עובר לרשימת העודפים שנותרו בסעיפים ההוצאה של התקציב לשנת 1951/52, באישור ועדת הכספים של הכנסת.

י. בדר:

לצערי הרב עלי לציין, כי הסעיפים העקריים של החסכונות בא ע"י עיכוב של בדיק בית, היקונים ודבר דומים לאלה, ואני חושב שזוהי שיטה מאד לא משקית. דוקא מסעיפים אלה לא צריך להסוך.

מר זגגי:

להערתו של מר בדר עלי לומר, כי לאמיתו של דבר כמעט כל העבודות האלה נעשו כבר, אולם הסכומים עדיין לא שולמו, ועל כן אנו באים לבקש את האישור של הועדה. לדבר זה אינני יכול להבטיח שהדבר הוא כך בכל הסעיפים, אבל אני מוכן לבדוק את הדבר.

היו"ר י. גורי:

אני מציע להעביר את הדיון בסעיף זה לאחת מועדות המשנה שתקבענה היום. כן מציע אני להעביר גם את הדיון בהעברות מסעיף למעיף בתקציב. ההצעה נתקבלה.

ד) בחירת שתי ועדות משנה של ועדת הכספים

היו"ר י. גורי:

אני מציע שהבחרנה שתי ועדות משנה, אשר אחת מהן תדון בעניינים הבאים (כמובן לא במסגרת קבועה במסמרות, אלא באפשרות של שנויי הנושאים לעתים): חוקי התקציב, חוק שטרי מקרקעין, חוק להחלפת שטרי בנק ומילווה חובה, חוק ערבויות, חוק ערבות למשכנתאות, חוק הארנונה, חוק רשות הפיתוח, תקציב הבטחון, תקציב רגיל, העברות מסעיף למעיף, שימוש בעודפים, כל מה שקשור בענייני התקציב ובמדיניות הכספית. הועדה המשנית תדון לפי אותם התנאים בעניינים הבאים: חוק מבקר המדינה, חוק מס ההכנסה, מס מסוייג ומס מותרות, נסיעות חוץ, נכסי המדינה, נכסי נפקדים, צו רישום הזהב, צווי מכס ובלו. אני מציע שהסיעות השונות יציעו את החברות שרוצים להשתתף בכל אחת משתי הועדות, אולם ברור גם כאן שהם יוכלו להתחלק אם ירצו בכך, או להשתתף בישיבות של שתי הועדות.

ס י כ ו ן :

- (א) תוקמנה שתי ועדות משנה, א' וב' ;
- (ב) יו"ר ועדת הכספים יודיע לוועדה מדי פעם בפעם שעניין מסוים עובר לוועדה זו או אחרת;
- (ג) הסיעות תקבענה את חבריהן שישתתפו באופן קבוע בוועדות, אולם אין זאת אומרת שלא יכולים לחול שנויים בשטח זה;
- (ד) כל מה שיוחלט בוועדות המשנה פה אחד ייחשב למיכוס ויובא למליאת הועדה לדיעתה ולאישורה בלבד.
- (ה) הפרוטוקולים של שתי ועדות המשנה יושמו בתקיים של כל חברי הועדה.
- (ו) סדר העבודה בשטח התקציב עדיין לא נקבע.

ז) אישור צו מכס ובלו

היו"ר י. גורי:

דברי ההסבר של הצו הזה לא היו ברורים לחברי הועדה ואני מבקש מד"ר ברגמן לתת ביאורים.

ד"ר א. ברגמן:

למעשה יתכן שקשה היום להשיג אמיגים, אבל בכל זאת באות מדי פעם בפעם דרישות על יבוא ללא תשלום וישנו להן די חזק. האמצעי המקובל בכל העולם הוא: הטלת מס מגן, או איסור היבוא. כוונת הצו הזה היתה, לתת הגנה לתוצרת הארץ, הגנה לשני

עד עכשיו היה המס בגובה של 35%. בעת רוצים לתת הגנה של 25%, לכן מגדילים את המכס ב-50% ומורידים את המעמסה על תוצרת בגובה של 25%. לא רוצים לבטל את דמי המכס על תוצרת הארץ, כי האוצר זקוק להכנסה, ולכן נשאר המכס על תוצרת הארץ, בגובה של 25%.

יכולה להתעורר השאלה: כיצד זה מטילים מכס על תוצרת הארץ? ובכן, כדי להטיל בלו יש צורך בחוקה, אולם היות ובזמן הפגרה לא הייתה אפשרות לעשות זאת, וגם בעת זה קשה, מכינים את החוק על בלו על צמיגים המיוצרים בארץ, ובינתיים מטילים את המכס על ייצור, בבתי ערובה.

א.מ. גניחובסקי:
ברצוני לדעת, כמה הכנים המכס בשנה הקודמת וכמה, לפי האומדן, יכניס בשעה זו? מכיון שאלה הם מפעלים מאושרים, ברצוני לדעת אם בזמן שנתנו להם את האישור דיברו איתם על אפשרות כזו. אני חושב שהצורה של הטלת מכס על תוצרת הארץ היא מאד פוגעת ויכולה גם לשמש תקדים לא פרוצוי. אני חושב שיש לשנות זאת למס קניות, או משהו דומה, אבל בשום אופן לא להשאיר זאת במכס.

מ. סנה:
אותי לא מעניין השם שייקרא למס החדש הזה, אבל ברור דבר אחד, ששני בייחוד אלה אינן להם חמרי גלם והם עומדים להיסגר, ובמקום לעזור להם בניית חמרי גלם, מטילים עליהם מסים נוספים. אני מתנגד בכל תוקף לאישור הצו הזה.

ז. סוואיב:
אני חושב שהטלת מכס על תוצרת הארץ, ויקרא באיזה שם שיקרא, הוא דבר אבסורדי, ואסור לוועדה הכספית לעבור עליו בשתיקה.

י. בדר:
אני מציע להעביר את הדיון בענין זה לאחת מועדות המשנה, ושם לדון בעיה לא מבחינת המחיר, לא מבחינת הבלו, גם לא מבחינת קרן השואה, אלא מן הבחינה הכללית של ייצור צמיגים בארץ.

ז. שפר:
אני חושב שהמכס הוא במקרה זה ככל מס אחר, ואני מחייב אותו בהחלט. אינני רואה מדוע בעלי המכוניות יהיו פטורים מתשלום מס בעד הצמיגים.

היו"ר י. גורי:
אני חומך בהצעתו של מר בדר. היות ורוב חברי הועדה מקחו בקורת קשה על הצו הזה, שיש לו חוקף עד 7 בדצמבר, אני אעביר את השאלה לחאת משתי ועדות המשנה, כדי לסיים את הדיון במהירות. אנו עוברים לדיון בחלוקת הרזרבה.

(ג) חלוקת הרזרבה

היו"ר י. גורי:
חברי הועדה השונים הציעו את הצעותיהם בשיבות הקודמות, בנוגע לחלוקת הרזרבה. אני חוזר ואומר מה שאמרתי כבר בדיון הקודם, כי הצעות מוכרות להיות בפרופורציה מסוימת לתקציב של אותו משרד.

י. רוקח:
ברצוני לעמוד במיוחד על הצעתי לגבי הרשויות המקומיות. עליכם לדעת כי מצבן בכל רע והן עומדות בפני התמוטטות גמורה. זוהי השנה השלישית שאין הממשלה מגדילה את השתתפותה בתקציב הרשויות המקומיות בנוגע לחינוך, וזה לא יתכן. כל העיריות נמצאות כעת במצב שלפני סגירת השירותים לגמרי. בקשר להגדלת התשלומים על כלי הרכב וכד', הייתה הבטחה שמכומים אלה יאורפו לרשויות המקומיות, אולם עד היום דבר זה לא נעשה.

היו"ר י. גורי: אני שלחתי לשר האוצר מכתב רמזי המעיד על...

דיבר כעת מר רוקח. אולם כשהודעת זאת בוועדה הכספיים, אמר לי מר רוקח כי הענין כבר מסודר, ולכן לא המשכתי לטפל בענין.

שר האוצר ל. אשכול:
אני מבקש את חברי הוועדה לא ללטוש את עיניהם לשתי מטרות: הרזרבה והמשרדים. אין כל אפשרות להקמין את תקציביהם של המשרדים השונים. עליכם לדעת כי הם דרשו הרבה יותר ממה שהוקצב להם, והיתה לנו מלחמה קשה עד שהצלחנו לקצץ את הסכומים ככל האפשר, אולם עכשיו אי אפשר לקצץ יותר - בשום אופן לא!

אשר לרזרבה, עלי לומר כי היא באמת משוריינת לאותם הדברים שיכולים להופיע לפתע כדברים דחופים ביותר, ושיהיה הכרת לתקציב להם סכומים מסוימים.

אשר לרשויות המקומיות, ברור לי שזוהי אחת הבעיות הקשות, וברור לי גם שהרשויות המקומיות נמצאות במצב קשה מאד, אבל ישנם דברים יותר קשים וחמורים, כמו השמירה בשדות, למשל, וגם לזאת אינני יכול להסכים. אותו דבר עלי לומר כלפי בתי הספר החקלאיים, וכלפי כל שאר המעיינים החשובים כל כך שאתם דרשתם כאן, אולם אני חייב, לצערי, לסרב לכולם.

אני חושב שהסיכום של הוועדה בדיון זה צריך להיות, כי היא קובעת שבמידה שתהיה הכנסה ישירה או קימוצים מדברים אחרים, היא ממליצה בפני האוצר להוציא לפועל את הפעולות החשובות האלה. אני חושב שזהו הדבר היחידי שאתם יכולים לעשות ברגע זה, ואני חושב שאין לנו פשוט אפשרות להגדיל כל סעיף שהוא, ויהיה זה הסעיף החשוב ביותר.

א.מ. גניתובסקי:
בתקציב הקודם היתה בערך פרופורציה בין סעיף הישיבות לבין סעיף האוניברסיטה והטכניון. אולם אחרי כן, הגדילו את ההקצבה לבתי הספר הגבוהים ב-1200% ואח סעיף הישיבות לא הגדילו כלל. אני דורש שיגדילו את סעיף זה ב-175 אלף לירות, ואינני חושב שזוהי דרישה מוגזמת.

היו"ר י. גורי:
אני מודיע כי סיימנו את הדיון בענין זה, אולם עלינו להעתיק את ההצבעה למחר, לפי בקשתם של שני חברי הוועדה הרצפלד ופורדר.

י. בדר:
אני מודיע כי לא השתתפתי בדיון הזה, היות וזה היה דיון על אינטרסים נפרדים, מסויימים. אם כי עם היו במידה רבה מוצדקים, אני אינני מייצג כאן שום אינטרס, אלא את אינטרס המדינה והעם כולו, ולכן לא השתתפתי בדיון.

י. אפרתי:
אמנם היו"ר קבע שהדיון הסתיים, אולם ברצוני להודיע לשר האוצר כי מצבם של בתי הספר החקלאיים הוא בכל רע והם פשוט ייסגרו אם לא יוגדל תקציבם. אני דורש את העלאת התקציב הזה.

ח. אריאב:
אני דורש כי שר האוצר יבטיח כי בתקציב השנה הבאה ישוריינ סכום מיוחד למטרה של שמירה בכפרים ובשדות.

מר זגגי:
קיים חיל ספר של המשטרה, ואני חושב שבמסגרת הקיימת, הוכל המשטרה להשתלט גם על כל ישובי הספר, אם ישנו את הצורה בה הם פועלים כעת.

שר האוצר ל. אשכול:
אני מודיע לחברי ועדה הכספיים כי תקציב השנה הבאה הוא בידכם יותר מאשר בידי אינני אצא יכול להבטיח כעת סכום מסויים למשטרה או לכל סעיף אחר החשוב בעיני כמוהו.

רש/של

אולם בחקציב הבא אני מבטיח להתחשב בהמלצות הוועדה.

היו"ר י. גורי:

כפי שאמרתי, ההצבעה על ענין זה תיערך מחר.

אנו עוברים למעיף הבא - בעיית החשמל בירושלים.

3) בעיית החשמל בירושלים

היו"ר י. גורי:

קיבלנו מכתב משר המסחר והתעשייה, ובו כתוב: לוח בזה הריני מעביר לידיעת חברי ועדת הכספים את המלצותיו של יועץ הממשלה לעניני חשמל בקשר להעלאת מחירי החשמל בירושלים. ברצוני להוסיף כי מצב תחנת הכוח הוא בכל רע ואין אפשרות לדחות העלאת התעריפים, בלי להסתכן בהפסקה מוחלטת של הספקת החשמל לעיר.

אחמול היו לנו חילופי-דברים קצרים בוועדת הכספים בקשר למצב החשמל בירושלים בכלל, וחברי הוועדה התמרמרו מאד על הדרישה להעלות את המחירים במצב זה. אנו מבקשים באורים מבא-כוח משרד המסחר והתעשייה בענין זה.

י. בדר:

בלי טגיעה אישית בד"ר ציטרון, ברצוני לומר כי הזמנו את שר המסחר והתעשייה בעצמו לחת לנו ביאורים בענין זה ואינני חושב שאנו יכולים להמשיך בדיון בהיעדרו. אני מציע לדחות את הדיון בענין זה לישיבה הבאה, ולהזמין מחדש את שר המסחר והתעשייה.

היו"ר י. גורי:

בכל ענין מסוג זה אנו פונים חמיד לשר, אולם הזכות המלאה בידו לשלוח את בא-כוחו. אני מבקש משר ציטרון להעיר את הערותיו ולמסור את ביאוריו בקשר עם בעיית החשמל בירושלים.

ד"ר ציטרון:

בהור גם לנו שאין זה הרגע הפסיכולוגי המתאים ביותר להעלות את מחירי החשמל בירושלים, אולם יש הכרח לעשות זאת. התברר לנו שמצב הדיזלים בתחנת הירושלמית הוא בכל רע. מכיון שלא היו הדביזים המתאימים כדי להבטיח בזמן את החמרים לחיקון המכונות ולחיבור התחנה הירושלמית אל החברה הישראלית, תיפשו איזו דרך ארעית אשר תוכל להבטיח לפחות בחורף זה את המינימום של הספקת החשמל בעיר.

אני רוצה לומר לשבחה של החברה הישראלית שהיא עשתה מיבצע יוצא מן הכלל בשבנתה את הקו משא מ"שמשון" בירושלים. גייסנו את החמרים הדרושים מכל מיני מקומות, לקחנו מכונות מכל מקום שאפשר היה לקחת ממנו, כדי להבטיח לפחות את ההספקה המינימלית. בנין הקו ייגמר מחר או מחרתיים. נוסף לעצם הקו יש צורך לקבל עוד שני טרנספורמטורים. חברה רומנברג הסכימה להוציא מחיפה טרנספורמטור אחד, ואח השני נקבל ממפעלי העירגול של "כור". שני אלה יינתנו לנו בהשאלה לחקופה של ששה חדשים. הגיע מומחה משווייץ כדי להתקין אותם ולהתאימם בתוך שבועיים אפשר יהיה להפעיל את הספקת החשמל לעיר ממפעלי "שמשון".

היו לא מעט מכשולים בכל הפעולות האלה, אולם התגברנו עליהם ואנו מקווים שבעוד שבועיים נוכל לספק ממפעלי "שמשון" 2500 קילו-וואט לירושלים, ואז היא תקבל קרוב ל-5000 קילו-וואט, כי החברה הישראלית מספקת בירושלים גם כן 2500 ק"ו.

הפעלת תחנת דיזלים היא דבר מיוחד במינו, ואי-אפשר להבטיח הבטחות אופטימיות לפני שהיא מתחילה לפעול. אולם בכל זאת, אנו מקווים שהכל יפעל כהלכה ואנו עושים לקראת זה את כל האמצעים. דבר זה יאפשר לחברה הירושלמית לחת את המכונות שלה לחיקון, דבר אשר היה צריך להיעשות לפני זמן רב, אלא שלא היו החלקים המתאימים והיה חוסר בדביזים. החיקון גם כן אינו נגמר מחר, אלא זהו דבר ממושך מאד, ענין של חדשים אחרים, ובינתיים עלינו לספק את מינימום החשמל לעיר.

ברצון היינו דוחים את בעיה תעריפים עד לאתר
 ההספקה של החשמל מ"שמרון", אבל דבר זה לא ניתן פשוט להיעשות. החברה
 עומדת בפני פשיטת רגל ממש, ואין זו פראזה בלבד. כל קו"ש עולה להם 45 פרוטה
 והם מספקים אותו ב- 38,8 פרוטה. נכון גם שהחברה דרשה בזמנו העלאת
 תעריפים הרבה יותר גדולה ממה שהוסכם לתת לה, וגם מר וילנצ'וק הממשלה
 הציג אז יותר מזה. היום ברור שהעלאת לא היתה מספקת. בימים אלה קבלנו גם
 את הדו"ח המפורסם של מר כותן, והוא כותב שהתעריפים שלנו אינם גבוהים
 ומוכרחים להעלותם כדי לתת בכלל אפשרות לעבוד.

היו"ר י. גורי:

ישנה כאן עוד בעיה אחת. היא מתייחסת לתעריפים
 שהועלו בעבר על-ידי חברת החשמל הכללית בארץ. היתה
 בענין זה גם שאילתה בכנסת, המיפול בו הועבר לוועדת הכספים והיא בחרה
 בוועדת משנה. אנו החלטנו להמתין עד קבלת הדו"ח של מר קוטן, אולם עד עתה,
 לא קיבלנו אותו. אני מבקש ממך לברר זאת ולנרץ את משלוח הדו"ח.

עלי לומר כי במשך כל שנות קיומה, וביחוד בזמן
 האחרון, הוכיחה חברת החשמל הירושלמית שאין בכוחה לשאת את המעמסה המוטלת
 עליה ולקיים את השירות הזה. האם לא מתעוררת שאלה כללית, אם בכלל אפשר
 לפמוך על החברה הזו, גם לאתר שיועלו התעריפים שלה?

מ. סנה:

ד"ר ציטרון הזהיר אותנו בפני פשיטת-רגל של
 החברה הירושלמית. דבר זה אינו מעורר כל רחמים
 בלבי, ואני אומר: אדרבא, שתפשוט את הרגל. אינני מבין בכלל מדוע צריכה
 חברה זו להמשיך ולהתקיים, אינני מבין לשם צריכים אותה, ואני מציע שהוועדה
 תמליץ בפני הממשלה: (א) לא להעלות את תעריפי החשמל בירושלים; (ב) להפקיע
 את הזכות להספקת החשמל בירושלים לידי החברה וליטול אותה לידי הממשלה
 במשך זמן מסויים.

י. בדר:

אינני מבין מדוע צריך האזרח הירושלמי לשאת
 בתעריף גבוה יותר מאשר אזרחי הארץ כולה.
 אני חושב שדבר כזה אינו קיים בשום מקום בעולם, ויש לחלק את המעמסה באופן
 שווה על כל האזרחים.

ברצוני לדעת אם החברה הירושלמית משלמת איזה שהם
 רווחים, ואם שלמה רווחים בשנים האחרונות?

מהי סיבת חורבנן של 85% מן המכוונות בתחנה הירושלמית?

למה לא סיפקו דביזים בזמן? מי אשם בכך?

אני מציע שהוועדה תמליץ בפני הכנסת למנות ועדה
 חקירה פרלמנטרית לבדיקת סיבות משבר החשמל בירושלים, ולמציאת האחראים
 למשבר זה. לפי תוצאות החקירה תהיה, לפי דעתי, מקום לחשוב ברצינות על
 הצעתו של ד"ר סנה.

ח. אריאב:

ברצוני לדעת: (א) מתי נודע לממשלה שיש צורך
 בטיקונים יסודיים במכוונות של חברת החשמל?
 (ב) מתי נודע למשרד המסחר והתעשייה שיש צורך בדביזים? (ג) מה מנע את
 נתינת הדביזים האלה? עלי לציין כי כל המצב הזה מטיל צל של אשמה לא
 רק על החברה אלא גם על הממשלה.

י. רוקח:

איני מבין מדוע חברת החשמל הישראלית אינה יכולה
 לספק לירושלים כמוח גדולה יותר של חשמל?

לשאלתו של מר בדר אני רוצה לומר כי מחר יתקיים
 בין כה וכה בכנסת דיון בענין החשמל, ואז אפשר להכניס הצעה בנוגע לוועדה
 חקירה פרלמנטרית.

היו"ר י. גורי:

עלי לציין כי כל ההערות שהושמעו כאן נאמרו בערך
 ברוח אחת. הענין מעורר מורת-רוח חזקה, ואין

היו"ר י. גורי:

סיכוי רב שוועדת הכספים תקבל החלטה חיובית בקשר להעלאת התעריפים.
אני מבקש ממר ציטרון להשיב על ההערות והשאלות שנשמעו כאן על-ידי החברים.

ד"ר ציטרון:
עלי להודות כי אפשר היה לראות מראש את ידידת הספקת החשמל בירושלים, ולכן היה הקו מ"שמשון" מוחאם לדרך הפסקת החשמל בתחנה הירושלמית, אולם מה שקרה עכשיו לא היה צפוי מראש, כי נשברו בבח אחת כמעט כל המכונות, ורק שתיים מהן פועלות.

המו"מ למיזוג החברה הישראלית עם החברה הירושלמית הסתיים להלכה עוד בינואר, אולם לאתר שינוי השערים, לא היה באפשרות החברה הישראלית להסכים לתנאים שנקבעו. מאז נעשו עוד כמה נסיונות לחדש את המו"מ, אבל עדיין לא הצליחו בכך.

המו"מ הזה, אשר חשבו שהנה הוא עומד להסתיים, השפיע במידה לא קטנה גם על הקצפת המטבעות/לתיקונים וגם על יתר הסידורים לגבי החברה הירושלמית. אנו חשבנו שבאמת אין צורך בחברה הירושלמית, ויכולה להיות חברה אחת. אולם לצערנו, לא התגשם הדבר.

בשלושת החדשים האחרונים הקצבנו לתחנה 68 אלף לי"ש, ולפני כן הם קיבלו הקצבות קטנות בסך 29 אלף לי"ש. היו קשיים רבים בביצוע ההזמנות, כי לא היה הכסף הישראלי לשלם את הדביזים, והיה הכרח לעזור להם גם בזאת.

לשאלתו של מר בדר על הרווחים, אינני יודע את הרשימה המדוייקת, אבל ידוע לי שבמשך השנים האחרונות הם לא חילקו כל רווחים.

עלי לומר לוועדה, כי כל חברה שתספק היום חשמל בירושלים תהיה מוכרחה לקחת מחיר גבוה יותר מאשר בשאר חלקי הארץ. האזרח הירושלמי ~~אשכנזי~~ משלם רק בשביל מה שהוא מקבל, ולא יותר.

לשאלתו של מר רוקח עלי לומר כי החברה הישראלית טוענת שאינה יכולה בשום פנים לספק לירושלים יותר מ-2500 קו"ש.

היו"ר י. גורי: עלינו לדחות את הסיכום בעניין זה לישיבה אחרת.

י. רוקח: אני מציע כסיכום: ועדת הכספים מביעה את דעתה שיש לאתוז בכל האמצעים האפשריים בכדי לא להפסיק את החיים הכלכליים בירושלים, שנפגעו כה קשה.

אנו נמציא לשר המסחר והתעשייה את הפרוטוקול של הישיבה הזו בהביענו משאלה מטעם הוועדה לשמוע את הערותיו בעניין זה.

י. בדר: אני מציע לשמוע את באי-כוחם של החברה הירושלמית.

היו"ר י. גורי: הדיון אשר החקיים היום בוועדת הכספים שונה לחלוטין מהדיון שניהלנו בעבר לגבי החברה הישראלית, ואינני רואה טעם להזמין את באי-כוחם. הישיבה סגורה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30.